19 MAYIS 1994 YIL: 1 SAYI: 17 25.000 TL.(KDV DAHİL)

Haftalık Gazete

EXPRESS

Sahibinin sesi değil, kendi sesi

ARKADAŞIMA DOKUNMA!

Canavar Koyun Orhan 94

Canavar koyun Orhan... 1978-79 yıllarında çıkan Mikrop mizah dergisinin yiğit koyunu...Dönemin ruhunu içine sindirmiş, gözleri çakmak çakmak, ağızında Bulgar Samsun'u, kasaplara karşı ölümüne savaşan kahraman koyun... 12 Eylül kesiminde belki kelleyi kurtardı ama kitlelerle iletişimi de koptu. 90'lı yıllarda şekilde görüldüğü gibi evrim geçirip tekrar dört ayak üstüne indi ve bükük boynuyla toprağa bakar oldu. Ne düşünür ne taşınır bilinmez ama meydanın kasaplara kaldığı kabak gibi ortada...

Galatasaraylılık ruhu nedir?

Tanıklar anlatıyor

Sungur Savran, Orhan Koçak, Oğuzhan Mütüoğlu ve Tanıl Bora'dan "Başka türlü bir şey"

Reha Çamuroğlu: "Refahı anlamak, Alevileri yok saymaktır

MASA BA INDA DE L, HAYATIN Ç NDE
EXPRESS TAR H B R ESRARI AYDINLATIYOR:

G.Saraylılık ruhu...

Şampiyonluğu sahadaki futbolcular kazandı kazanmasına ama, sırtlarındaki formaydı onları oynatan, tribünleri coşturan... "Forma" deyip geçmemeli, forma dediğimiz şey bir ruh aslında. Her takımın olduğu gibi G. Saray'ın da bir ruhu var: Galatasaraylılık ruhu...O ruh, bugünlerde her yerde.. Tam anlamıyla kuvveden fiile çıkmış durumda... İyi, güzel de, nedir bu Galatasaraylılık ruhu? Kimlerde bulunur, neye benzer? Express bu ebedi soruyu, araştırdı, soruşturdu, ruh uzmanlarına danıştı ve yılın gazetecilik olayını gerçekleştirdi: İşte Galatasaraylılık ruhu!.. O ruhuTanıklar anlatıyor...

Coşkun Özarı'ya sormuşlar, "nedir bu Galatasaraylılık ruhu, yerde mi, gökte mi?" diye. O da şu cevabı vermiş: "Lisenin duvarlarında dolaşır..."

Lisenin duvarlarında dolaşır mı bilinmez ama o ruh her dönemde bir şahısla kuvveden fiile çıkıyor, her dönemde bir şahısla "sembolleşiyor". Bir zamanlar Aslan Nihat'da, bir zamanlar "Baba Gündüz"de, bir zamanlar... "Taçsız Kral"da. Yaklaşık 40 yıldır G. Saraylılığın sembolü Taçsız Kral Metin Oktay. Bir ara Tanju'nun halefliği mümkün gibi göründü ama, çok kısa sürdü; Tanju yalnızca golcülüğünü aşabildi Metin'in. O "ruh hali"ne, halet-i ruhiye"ye gelemedi. Kabahatin hepsi değil ama, çoğu ondaydı. "Zamanın ruhu"nu tercih etti, dönemin değerleriyle davrandı. Ve malesef Tanju'nun dönemi, tek ölçünün para olduğu bir dönemdi. Ne var ki parayla aşk olmuyor, aşk olmayınca da ruh doğmuyor. Tanju bir türlü sembolleşemedi, G. Saray'ı temsil edemedi. Metin Oktay gibi (hatta belki de daha fazla) becerikliydi, başarılıydı. Ama Metin Oktay'da olan, onda olmayan bir şey vardı. İşte bu noktada o esrarengiz ruh gözle görülür hale geliyor. "Metin Oktay'da olan, Tanju'da olmayan" bir "şey". Ve henüz faal futbolcuların hiçbirinde Metin Oktay'daki denli olgunlaşmamış bir "şey". Metin Oktay'ı yakından tanıyanlar, "o şey"in ne olduğunu, dolaylı olarak anlatıyorlar. "Dolaylı", çünkü Metin Oktay'ı anlatırken, aslında G.Saraylılık ruhunu anlatıyorlar. Ve Cemal Süreya'nın yaptığı gibi, G.Saray'ı anlatırken Metin Oktay'ı anlatıyorlar.

CEMAL SÜREYA

(Şair)

Şemsiyenin yeri...

"Metin şemsiyesini ne mi yaptı?.. Fenerbahçe'ye attığı çok ünlü bir gol vardır. 'Uçan Manda' diye anılan Özcan'ın beklediği kalenin ağlarını yırttı. Ayıp olmasın diye ve rakip takıma bir cemile olarak şemsiyesiyle örttü orayı. Şemsiyenin bugün hala orada olduğu söylenir..."

TARIK ÖCAL

(Müzisyen)

Fizik tarafı, şiir tarafı...

"Birçok golünün bir sanat eseri olduğunu söyledim ve bunların sırrını sordum. 'Ellerini uzat' dedi. İki elimi uzattım. Avuçlarım yere dönüktü. Ellerimi avuçlarına aldı. 'Şimdi' dedi, istediğin eli çek, ben yakalayacağım.' Ellerimi Metin Oktay'ın avucundan kurtaramadım. 'İşte' dedi, 'bu reflekstir bana o golleri attıran.' Sonra, 'bunlar işin fizik tarafı' deyip Nazım Hikmet'ten bir şiir okudu. 'İşte bu şiiri bilmeyen ne top oynar, ne gitar çalar, işin özü bu kardeşim' deyip boynuma sarıldı..."

RAUF TAMER

(Hürriyet gazetesi köşe yazarı)

39.gol...

"Gözümünün önünden gitmeyen bir sahne var. Meşhur 39. gol. Yusuf topu kale içinde yakaladı. Atmadı. Tanju'yu bekledi. Ona ikram etti. Tanju attı. Top acımasız bir biçimde ağlara tecavüz etti. İşte 39. gol. Bu gol Metin Oktay'ı hoyratça aşağı çekti. Ama, yasal bir şekilde zirveye çıkardı. 39. gol belki de münasebetsizdi, ama yasak olamazdı. Hile yoktu. Sadece kabulleniş vardı. Tenezzül diyemem, belki tevessül vardı. Metin Oktay olsa atmazdı. Ama Tanju atardı. O Tanju'ydu..."

TURGAY ŞEREN

(Galatasaraylı eski milli futbolcu, spor yazarı)

Neden tribünlere koşuyorsun?

"Hakan, ona 'al da at' diye pas veren arkadaşına gidip teşekkür edeceği yerde tribünlere gitti. Hakan'a birisi buna hatırlatmalı. Gol attıktan sonra neden arkadaşlarına değil de tribünlere koşuyorsun? Metin Oktay böyle yapmazdı, arkadaşlarına koşardı..."

KİMLİK KARTI/GALATASARAYLI

Bir gülümseme ki...

Galatasaray'ın Batı'ya açılan pencere olduğu söylenir hep. Galatasaray Batı'ya olduğu kadar, Doğu'ya da açılan bir pencere galiba. (Az Maocu çıkmadı okuldan). Ama, ne demişler, "Batı'ya fazla giden coğrafya yüzünden Doğu'ya düşer."

Aslında ne Batı'dır, ne Doğu'dur Galatasaray. "Ne o, ne o"dur bir yandan, "hem o, hem o"dur diğer yandan. Buralıdır, Türkiyelidir, enternasyoneldir, hatta "enternasyonalist"tir. "Nevi beşer milletimdir" diyen bir adamın heykeli dikilidir okulun bahçesinde. Renkleri de enternasyonel renklerdir: Sarı-kırmızı...

Sarı-kırmızı deyince durmak gerekiyor, karşı tezahürat var: "Kırmızı sarılar, orospu karılar..."

"G.Saraylı olmak" Cemal Süreya'nın dedi i gibi,"bir tepki sonucu": "Anadolu'da Galatasaraylı olma süreci, bir azınlık ya da ayrıcalık itkisinin verimleriyle

Doğru, Galatasaray sadece bir okul takımı değil, bir semt takımı. Yüksekkaldırım'la bitişik, randevu evleriyle komşu. Genelev kadınlarının Galatasaraylı olduğu söylenir. Hatta Galatasaray öğrenci kimliğini gösterenlere tenzilat yapıldığı bile rivayet edilir.

Öte yandan Türkiye'deki Fransa'dır Galatasaray. Hem semtiyle, hem okuluyla. Ama, hangi Fransa?.. "Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler"in Marie Antoinette'i, "terör erdemdir"in Robespierre'i, Napolyon'u, Nazi işbirliçisi Mareşal Petain'i, "kuvai milliyeci" De Gaulle'ü, Molliere'i, Balzac'ı, Camus'sü, Sartre'yla Fransa... Sömürgeci bir devlet, Paris Komünü'nün kurucuları... Bütün bu Fransa'lar var G. saray'da.

Ama, G. Saray'ın kırmızısı bayrak kırmızısı. Fenerbahçe kadar değilse de, birçok bakımdan bir birinci Cumhuriyet takımı. Kapalı tribündeki G. Saraylıların büyük çoğunluğu ikinci cumhuriyet safında şimdi. Zaten "G.Saraylı olmak" da, Cemal Süreya'nın dediği gibi,"bir tepki sonucu": "Anadolu'da genelde Galatasaraylı olma süreci, bir azınlık ya da ayrıcalık itkisinin verimleriyle beslenir... " Kimbilir, Apo'nun Galatasaralılığının sebeb-i hikmeti budur belki de. Galatasarylılığın en güzel tarifini Cemal Süreya yapıyor: "Galatasaray taraftarı ayrık kişidir; çoğu zaman da toplum içinde ayrılmış, ya da kendini seçilmiş sayan bir kişi. Köşeye itilmiş değil, ayrı düşmüş. Roman kişisi.

Bütün Fenerbahçelilerin ve bütün beşiktaşlıların ortalaması alınabilirse, ortalama yurttaşın profili çıkar karşımıza. Ortalama Galatasaraylı üzerine düşünüyoruz ya, gerçekte, Galatasaraylı tip Türkiye yüzeyinde hiçbir ortalamaya girmez. Bir marjinal, bir Vatikan, bir Halet Efendi, bir yara, bir düş kırıklığı, bir üstünlük, bir başarılar zinciri, bir doğal yapaylık, bir insan sesi...Fenerbahçeli bağıra bağıra çoğalır, Beşiktaşlı çığlıklarla tükenir. Galatasaraylının ise ağzında yerine göre alaycı, yerine göre çocuksu bir gülümseme vardır. O gülümseme alt dudağın bir yanını aşağı çeker. Galatasaraylı o sırada aynaya bakmaktadır: Cici Necdet mi, Sezar Borjia mı?"

Yusuf Kemal